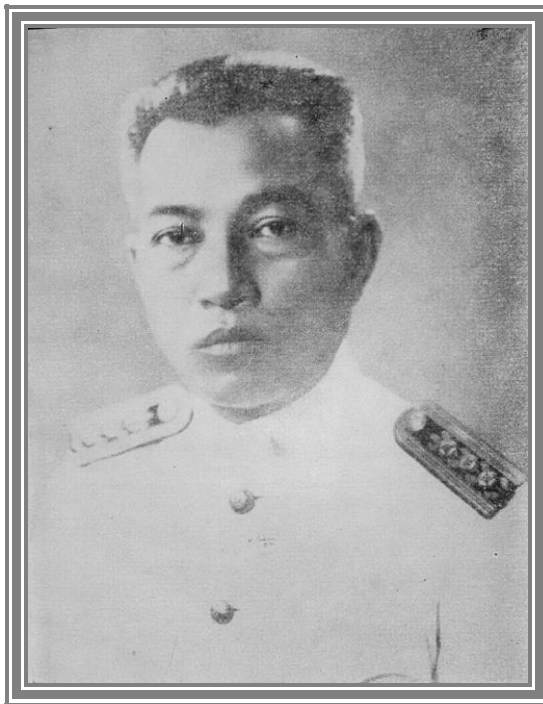

ตำนานเกษตรบุรีรัมย์
ตอนที่ ๑
ปูชนียบุคคล

พัน พรหมพิทกุล

ผู้บุกเบิกก่อตั้งสถาบันและครูใหญ่คนแรก โรงเรียนประถมวิสามัญกรรมบุรีรัมย์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ คนแรก ที่มาจากการเลือกตั้ง
สมาชิกพฤฒสภา หรือสมาชิกวุฒิสภาไทย ชุดที่ ๑

ประวัติย่อ

พัน พรหมพิทกุล เกิดวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นบุตร
ของนายทองและนางสองเมือง พรหมพิทกุล

เริ่มการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่อำเภอนางรอง มาต่อมัธยมต้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มัธยมปลายที่
นครราชสีมา และจบการศึกษาประโยคมัธยมเกษตรกรรม ที่โรงเรียนเกษตรกรรมห้วยขวางในสมัยหลวง
สุวรรณวาจกกสิกิจเป็นอาจารย์ใหญ่

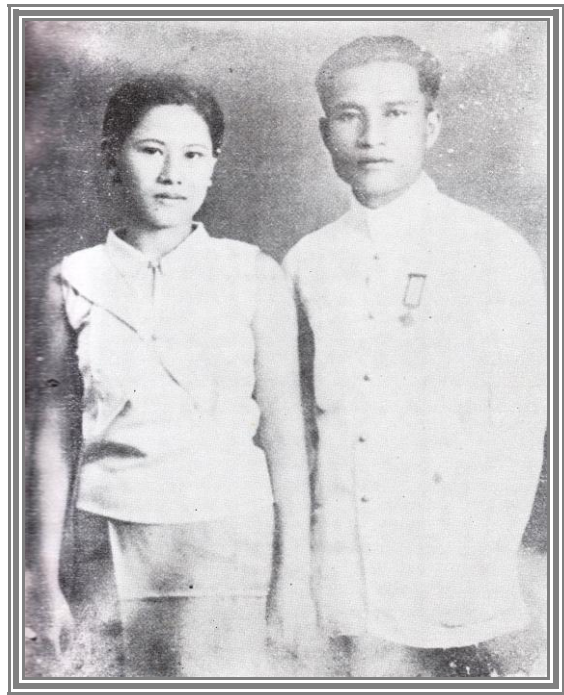
เริ่มรับราชการเป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนเกษตรกรรมบุรีรัมย์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๓ - ๒๔๗๗
และย้ายไปรับราชการที่กรมกสิกรรมอยู่ ๓ ปี

เมื่อประชาธิปไตยเริ่มแตกใบอ่อน ญาติมิตรหนุนให้เสนอตัวเข้ารับใช้ชาวนบุรีรัมย์ ได้สมัครเข้ารับ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๒ ของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งขณะนั้นมี สส. เพียงตำแหน่งเดียวและ
ได้รับเลือกเป็น สส.บุรีรัมย์ ติดต่อกัน ๒ สมัย ตั้งแต่ปี ๒๔๘๐ ถึง ๒๔๘๘ สังกัดพรรคสหชีพซึ่งเป็นพรรค
รัฐบาลในขณะนั้น และได้รับแต่งตั้งเป็นเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรด้วย ในช่วงสุดท้ายของ
ชีวิตการเมือง ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกพฤฒสภา ซึ่งทำหน้าที่วุฒิสภาในสมัย นั้น

ระหว่างที่เป็นผู้แทนราษฎร สส.พัน พรหมพิทกุล มีผลงานด้านนิติบัญญัติสำคัญหลายชิ้น เป็นผู้
เสนอร่างกฎหมายให้เลิกเก็บเงินรัชชูปการ ปีละ ๒๐ บาท เป็นรายหัวจากผู้ขายไทยวัย ๒๐ ขึ้นไป และ
เสนอให้เลิกเก็บค่านาไร่ละสองสลึงในสมัย นั้น

ในระหว่างสงครามอินโดจีนและสงครามโลกครั้งที่ ๒ สส. ทัน พรหมพิทักษ์ ได้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยริเริ่มตั้งโรงกลั่นน้ำมันยางขึ้นใช้แทน ได้จัดหาฝ้ายมาแจกจ่ายให้ราษฎรปั่นด้ายทอผ้า ลดปัญหาขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม และเป็นการส่งเสริมอาชีพไปในตัว นอกจากนั้นได้ริเริ่มสร้างฝายน้ำล้นและเขื่อนกั้นน้ำหลายแห่งในจังหวัดด้วย

เมื่อการเมืองเปลี่ยนโฉม สามอดีตรัฐมนตรีเพื่อนรัก สังกัดพรรคเดียวกัน คือ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง ถูกยิงเสียชีวิต จึงวางมือจากการเมือง

ครุฑัน พรหมพิทักษ์ และคู่สมรส คุณสงวน พรหมพิทักษ์ (พูนศิริ) ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๙

ท่าน ได้สมรสกับคุณสงวน พูนศิริ ชาวบุรีรัมย์ด้วยกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ และร่วมชีวิตกันมาจนถึงวันสุดท้าย

นอกจากบุตรสาว ๒ คนแล้ว ได้อุปการะเลี้ยงให้การศึกษาแก่ลูกหลานชาวบุรีรัมย์ ทั้งที่เป็นญาติและมีใช่ญาตินับไม่ถ้วน โดยมีได้เรียกค่าตอบแทนแต่อย่างใด หลายคนจบการศึกษาระดับปริญญา มีตำแหน่งในราชการและประสบความสำเร็จในธุรกิจการงานน่าชื่นชม

ด้วยอุปนิสัยร่าเริง ตรงไปตรงมา เป็นกันเองกับคนทุกวัย มิได้ติดต่อคบหาใครเพื่อประโยชน์ส่วนตน จึงเป็นที่เคารพรักใคร่สนิทสนมของญาติมิตรลูกหลาน และข้าราชการในบุรีรัมย์สืบต่อกันมา คนวัย ๔๐ ขึ้นไป เรียกท่านว่า พี่ทัน คนรุ่นหลังก็เรียกว่า น้าทัน ลุงทัน คนทั่วไปเรียกว่า ผู้แทนทัน

วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์มีงานพิธีการสำคัญ ก็มักเชิญให้ครุฑัน ครุใหญ่คนแรกไปร่วมงานมิได้ขาด

ในช่วงสุดท้ายของชีวิต ได้ศรัทธาทุ่มเทให้พุทธศาสนาอย่างมาก ได้ทอดกฐิน ทอดผ้าป่านาฬิการุฬาลาน สร้างสถานที่จำเป็นทางศาสนาไว้มาก

ตลอดชีวิตมีแต่ให้ ไม่เคยคิดสะสมทรัพย์สินใดไว้ แต่ด้วยกิตติศัพท์คุณธรรมความดีที่บำเพ็ญมาเพื่อนฝูงของลูกหลาน จึงนับเนื่องเข้าเป็นญาติเพิ่มพูนขึ้น

ผลงานเพื่อส่วนรวมชิ้นสุดท้าย คือ มุลนิธิพรหมพิทักษ์ และสบทบทุนตั้งมุลนิธิวิทยาลัยเกษตรบุรีรัมย์

ในช่วงสุดท้ายของชีวิต ท่านถูกโรคร้ายเบียดเบียนทั้งตัวท่านเองและภรรยา ลูกหลานต่างมีความห่วงใย จะนำท่านแยกกันไปรักษาพยาบาล แต่ท่านไม่ยอม ต้องการอยู่ดูแลกันใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งคู่รักษาดี สวดมนต์ทุกเช้าค่ำ เข้าวันสุดท้ายของท่าน คือ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๗ หลังจากพากันเดินออกกำลังตอนเช้ามืดแล้ว ท่านก็นั่งสวดมนต์ แล้วเอนตัวพึ่งผ้าห่มดสติไป ทั้ง ๆ ที่ยังพนมมือไหว้พระอยู่ ท่านจากไปเมื่ออายุ ๗๖ ปี

เราโชคดีที่เกิดมาทันได้เห็น และร่วมสมัยกับครูท่าน ท่านจากไปแต่ตัว ชื่อเสียงจะยังอยู่ในความทรงจำของชาวบุรีรัมย์ ต่อไปอีกนาน.

คำไว้อาลัย

แต่ คุณครูท่าน พรหมพิทักษ์กุล

คุณครูท่าน พรหมพิทักษ์กุล อดีตครูใหญ่โรงเรียนกลสิกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ (ปัจจุบันวิทยาลัยเกษตรกรรม) และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้มีอัธยาศัยจิตใจโอบอ้อมอารีต่อบุคคลทั่ว ๆ ไป จนได้รับความนิยมนับถือและไว้วางใจ จากพี่น้องประชาชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ทั้งหลาย จะเห็นได้จากผลของการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยนั้น ปรากฏว่าคุณครูท่านได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๒ สมัย นับได้ว่าคุณครูท่าน เป็นผู้ที่พี่น้องประชาชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์รู้จักดี ได้ให้ความนิยมนับถือไว้วางใจ และเคารพนับถือเป็นอย่างมากผู้หนึ่ง

ส่วนในด้านพระพุทธศาสนา จัดว่า คุณครูท่าน เป็นอุบาสกผู้มีจิตศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงผู้หนึ่ง จะเห็นได้จากกิจวัตรประจำวันที่คุณครูท่านปฏิบัติ คือในตอนเช้าได้ใส่บาตรถวายพระภิกษุ สามเณร ที่ออกรับบิณฑบาตผ่านหน้าบ้านทุกวันมิได้ขาด แม้บางวันมีความจำเป็นบางอย่าง ไม่สามารถจะใส่บาตรด้วยตนเองได้ ก็ให้ลูกหลานใส่แทน เมื่อทางวัดมีงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาหรือก่อสร้างอาคารวัดต่าง ๆ ภายในวัดอีสาน ตลอดจนงานเทศกาลต่าง ๆ ที่ทางวัดจัดขึ้น คุณครูท่าน พร้อมด้วยครอบครัวได้เป็นผู้มีส่วนให้ความอุปการะสนับสนุน ทั้งกำลังกาย กำลังความคิดและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา

ในบั้นปลายแห่งชีวิตของคุณครูท่าน พรหมพิทักษ์กุล พร้อมด้วยภรรยา มีจิตศรัทธา บริจาคทุนทรัพย์ส่วนตัว เป็นทุนจัดตั้งจัดระเบียบเป็นมูลนิธิ "พรหมพิทักษ์กุล" เพื่อเอาดอกผลบำรุงพระภิกษุ สามเณร วัดอีสาน ให้ได้รับความสะดวกสบายในเรื่องอาหารการขบฉัน จะได้มีกำลังในการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยดำรงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงถาวรสืบต่อไปชั่วกาลนาน การถึงแก่กรรมจากไปของคุณครูท่านเป็นผู้มีวิริยอุตสาหะ และคุณาคุณ จัดเป็นครูฐานิยบุคคล คือเป็นบุคคลที่ตั้งอยู่ในฐานะที่ควรเคารพจัดเป็นปูชนียบุคคล คือเป็นบุคคลที่ควรบูชา ของบรรดาลูกหลานญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ และวิสาสิกชนคนที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน และเพราะการถึงแก่กรรมจากไปของคุณครูท่านในครั้งนี้ เป็นการจากไปโดยไม่มีวันกำหนดที่จะได้กลับมาพบกันอีก ก็ยอมจำนำความเศร้าสลดเสียใจและอาลัยอาวรณ์มา แก่บรรดาลูกหลาน ญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ และวิสาสิกชนอย่างสุดซึ้ง

ข้าพเจ้าในนามเจ้าอาวาสและพระภิกษุสามเณร พร้อมทั้งชาวคณะวัดอีสานทั้งหลายรู้สึกเสียใจและเศร้าสลด ขอแสดงความเศร้าสลดเสียใจและอาลัยอาวรณ์ ในการจากไปโดยไม่มีวันกำหนดที่จะกลับมาพบกันอีก ของคุณครูท่าน พรหมพิทักษ์กุล ในครั้งนี้เป็นอย่างมาก และขอตั้งกุศลจิตอธิฐานกุศลผลบุญใด ๆ ที่ข้าพเจ้าและครูท่าน พรหมพิทักษ์กุลได้บำเพ็ญมา ขอกุศลผลบุญนั้น ๆ จงสำเร็จเป็นพลวปัจจุย ตามอุปถัมภ์ค้ำจุนดวงวิญญาณของคุณครูท่าน พรหมพิทักษ์กุล ให้มีแต่ความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ตามสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายิกภพนั้น ๆ ตลอดกาลนานเทอญ

พระราชธรรมโกศล

(พระราชธรรมโกศล)

เจ้าอาวาสวัดอีสาน และเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์

๙ ธันวาคม ๒๕๒๗

แด่พี่หั่น ผู้มีพระคุณ

ชีวิตวัยต้นของผมนั้น ขึ้นอยู่กับพี่หั่น เสียเป็นส่วนมาก เท่าพ่อและแม่ พี่เป็นลูกของป้า ดูแลให้การศึกษาแก่ผมตั้งแต่ชั้นมัธยมจนถึงมหาวิทยาลัย มิใช่เพียงแต่ผมคนเดียวเท่านั้น พี่ยังได้อุปการะเด็ก รุนราวคราวเดียวกับผม ทั้งเด็กเล็กเด็กโตจากโคราชและบุรีรัมย์อีกหลายสิบคน ถึงแม้ว่าเงินเดือนใน ตำแหน่งผู้แทนราษฎรของพี่ในขณะนั้นจะไม่มากนัก แต่พี่ก็ไม่เคยกลัวหมดเปลือง ไม่เคยคิดจะเรียกร้อง ตอบแทนจากใครทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูง

สิบปีเต็มที่ผมโชคได้อยู่ในอุปการะของพี่ ผมได้เรียนรู้ชีวิตในรูปแบบที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ละโมภ โโลภมาก พอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ไม่มีและก็ไม่จน พี่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ยิ่งชีวิต

พวกเราหลายคนเมื่อเรียนจบแล้วและได้งานทำ ต่างก็แยกย้ายไปประกอบอาชีพในหน้าที่การงาน นาน ๆ ครั้งจึงจะมีโอกาสได้พบกับพี่ ช่วงเวลากว่า ๕๐ ปีแห่งความเป็นน้องของพี่นั้นพี่เอ่ยปากขอผมเพียงคำเดียวว่า “ช่วยจัดงานและขอพระราชทานเพลิงศพให้ด้วย” ยังต้องอยู่ในความทรงจำของผมจนบัดนี้

พี่หั่น เป็นคนชอบอ่านหนังสือ มีเมตตารักสงบ อดทนและเสียสละ อีกทั้งเป็นคนรักความเป็นไทย ยิ่งชีวิต เราจึงได้ตกลงใจเลือกหนังสือเรื่อง “คนไททั้งแผ่นดิน” พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของพี่ เพราะเรื่องนี้มีแนวคิดและเนื้อหาดีค่าควรที่เราคนไทยน่าจะรับรู้เป็นเรื่องราวของคนไทยในอดีตเมื่อเกือบสองพันปีมาแล้ว ได้บันทึกถ่ายทอดภาพพจน์และเอกลักษณ์ของคนไทยไว้แจ่มชัด

ด้วยความอนุเคราะห์ของคุณฉลอง เศรษฐวงศ์ รองอธิบดีกรมแรงงาน ได้กรุณาแนะนำและช่วยติดต่อขออนุญาตพิมพ์หนังสือเรื่องนี้จากท่านผู้เขียนและท่านเจ้าของลิขสิทธิ์ “สำนักพิมพ์สยามศิลป์” เป็นบรรณาธิการในงานพระราชทานเพลิงศพพี่คราวนี้ และยังได้กรุณาให้ยืมแผ่นแม่พิมพ์ต้นฉบับของหนังสือนี้ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์อีกด้วย นับว่าเป็นพระคุณแก่เราอย่างยิ่ง ผมขอขอบพระคุณ และจะรำลึกไว้ตลอดไป

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีความหนาแน่นมาก จึงต้องกราบขอร้องต่อท่านผู้ใหญ่ที่เคารพหลานท่านที่มีได้นำคำไว้อาลัยมาเพิ่มในหนังสืออีก

หากกุศลใดที่จะพึงบังเกิดจากการพิมพ์หนังสือนี้ ขอจงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้วิญญาณของพี่หั่น จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

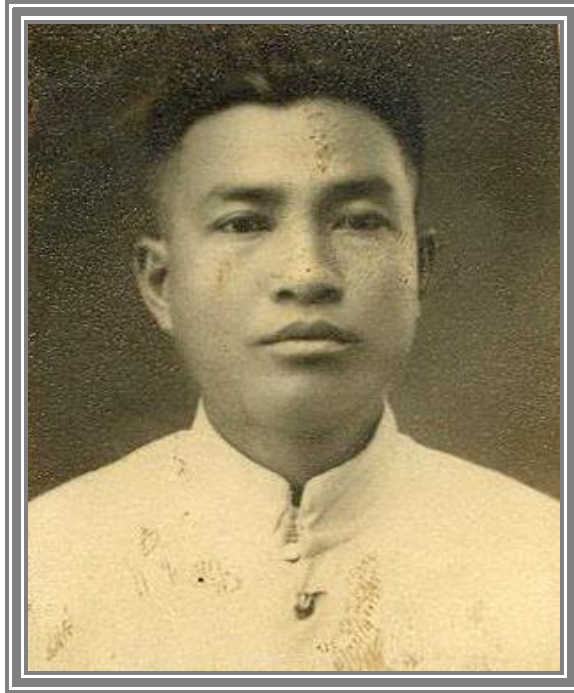
พร อุดมพงษ์
(นายพร อุดมพงษ์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา

ศาลากลางจังหวัดพังงา
๙ ธันวาคม ๑๔๒๓

* ที่มา หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ครูหั่น พรหมพิถิกุล

** คัดลอก โดย จักรชัย จินดาศักดิ์ ศิษย์เก่าเกษตรบุรีรัมย์ รุ่น ๘ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ตำนานเกษตรบุรีรัมย์
ตอนที่ ๒
บิดาเกษตรบุรีรัมย์

ครูทัน พรหมพิทักษ์กุล
ผู้บุกเบิกก่อตั้งสถาบันและครูใหญ่คนแรก
โรงเรียนประถมวิสามัญสิกรรมบุรีรัมย์

ประวัติย่อ

ครูทัน พรหมพิทักษ์กุล เกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๒ เป็นคนบ้านปะคำ เมืองนางรอง (อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์) สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประโยคครูประถมสิกรรม (ป.ป.ก.) จากโรงเรียนฝึกหัดครูประถมสิกรรมทับทวน (หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ เป็นอาจารย์ใหญ่) จังหวัดสระบุรี

ครูทัน พรหมพิทักษ์กุล เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เป็นผู้บุกเบิกก่อตั้งสถาบันและครูใหญ่คนแรก (พ.ศ. ๒๔๗๓ - พ.ศ. ๒๔๗๗) โรงเรียนประถมวิสามัญสิกรรมบุรีรัมย์ (ชั้นประถมปีที่ ๔ - ๕) เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓ โดยอาศัยเงินค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากทุนทรัพย์ของคนในท้องถิ่น หรือ "เงินศึกษาพลี" (เงินที่เก็บจากชายฉกรรจ์ อายุ ๑๘-๖๐ ปี คนละ ๑-๓ บาท เพื่อบำรุงการศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔) และเงินอุดหนุนการศึกษา จากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ต่อมาปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้ย้ายไปเข้ารับราชการที่กรมเกษตร (หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ เป็นอธิบดี) กระทรวงเศรษฐการ

ครูทัน พรหมพิทักษ์กุล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรก โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ ติดต่อกัน 2 สมัย คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 2 (๑๐ ธ.ค. ๒๔๘๐ - ๑๑ ก.ย. ๒๔๘๑) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 3 (๑๒ พ.ย. ๒๔๘๑ - ๑๕ ก.ค. ๒๔๘๘) โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ ผลงานเด่น ร่วมในการเสนอให้ยกเลิกกฎหมายภาษีอากรที่จัดเก็บที่ไม่เป็นตามหลักธรรมแก่สังคม อาทิ พระราชบัญญัติเงินรับชูปการ พ.ศ. ๒๔๖๘ และพระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่านา ร.ศ. ๑๑๙ เป็นต้น

ครุฑัน พรหมพิทธิกุล เป็นสมาชิกวุฒิสภาคนแรกของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือวุฒิสภาไทย ชุดที่ 1 (๒๕ พ.ค. ๒๕๔๙ - ๒๙ พ.ย. ๒๕๕๐) ผลงานเด่น ร่วมในการอภิปรายกฎหมายด้านการเกษตรที่สำคัญ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2489 และร่างพระราชบัญญัติการค้าข้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2489 เป็นต้น

ในระหว่างสงครามอินโดจีนและสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยริเริ่มตั้งโรงกลั่นน้ำมันยางขึ้นใช้แทน ได้จัดหาฝ้ายมาแจกจ่ายให้ราษฎร บันท้าย ทอผ้า ลดปัญหาขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม เป็นการส่งเสริมอาชีพไปในตัว นอกจากนั้นได้ริเริ่มสร้างฝายน้ำล้นและเขื่อนกันน้ำหลายแห่งในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้วย

ครุฑัน พรหมพิทธิกุล เป็นบุตรของ นายทองและนางสองเมือง มีพี่น้องทั้งหมด ๒ คน เป็นบุตรคนที่ ๒ ของครอบครัว ได้สมรสกับนางสาวสงวน พุนศิริ ชาวบุรีรัมย์ ไม่มีบุตร โดยรับเด็กหญิงทัศนากัญญา และเด็กหญิงเกสร แซ่เจีย เป็นบุตรบุญธรรม ใช้สกุล "พรหมพิทธิกุล" และได้อุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตรหลานชาวบุรีรัมย์หลายคน อาทิ นายพร อุดมพงษ์ (อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์) นายประพัฒน์ พรหมพิทธิกุล (ศิษย์เก่าเกษตรบุรีรัมย์ รุ่น ๙)

ผลงานชิ้นสุดท้าย คือ การจัดตั้งมูลนิธิพรหมพิทธิกุล เพื่อการศาสนา วัดอิสาน และสมทบทุนจัดตั้งมูลนิธิวิทยาลัยเกษตรบุรีรัมย์ ครุฑัน พรหมพิทธิกุล ได้ถึงแก่มรณกรรม เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ สิริอายุ ๗๖ ปี โดยพระราชธรรมโกศล เจ้าอาวาสวัดอิสานและเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ ได้เขียนคำไว้อาลัย แต่ครุฑัน พรหมพิทธิกุล ตอนหนึ่งความว่า "คุณครุฑันเป็นผู้มีวิญญูชน และคุณวิญญูชน จัดเป็นครุฑันนิยบุคคล คือเป็นบุคคลที่ตั้งอยู่ในฐานะที่ควรเคารพจัดเป็นบุรุษนิยบุคคล คือเป็นบุคคลที่ควรบูชา ของบรรดาลูกหลานญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ และวิสาสิกชน คนที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน "

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ และสมาคมศิษย์เก่าเกษตรบุรีรัมย์ จึงได้กำหนดให้วันที่ ๑ พฤศจิกายน ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสถาปนาวิทยาลัยฯ เพื่อร่วมรำลึกถึงครุฑัน พรหมพิทธิกุล " บิดาเกษตรบุรีรัมย์ " ผู้บุกเบิกก่อตั้งสถาบันฯ

.....

* เรียบเรียง โดย จักรชัย จินดาศักดิ์ ศิษย์เก่าเกษตรบุรีรัมย์ รุ่น ๘ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗

** อ้างอิง

- หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ครุฑัน พรหมพิทธิกุล
- จุดเริ่มแรกของการศึกษาทางเกษตรของประเทศไทย archives.psd.ku.ac.th/kuout/p012.html
- สภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 2 - วิกิพีเดีย th.wikipedia.org/wiki/สภาผู้แทนราษฎรไทย_ชุดที่_2
- สภาผู้แทนราษฎรไทย ชุดที่ 3 - วิกิพีเดีย th.wikipedia.org/wiki/สภาผู้แทนราษฎรไทย_ชุดที่_3
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ - วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี th.wikipedia.org/wiki/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์
- www.kpi.ac.th/wiki/index.php/การเลือกตั้งวุฒิสภา
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... dl.parliament.go.th/handle/lirt/65954
- ร่างพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2489 dl.parliament.go.th/handle/lirt/70231
- มูลนิธิพรหมพิทธิกุล - LIRT คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ dl.parliament.go.th/handle/lirt/93097
- <http://www.bcat.ac.th/web/> วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์
- สมุดคู่มือ เลขที่ 193 นายหัน พรหมพิทธิกุล ตำแหน่ง พนักงานเกษตรกรรมผู้ช่วย กรมเกษตรกระทรวงเศรษฐการ
- บัตรประจำตัว เลขที่ 1 นายหัน พรหมพิทธิกุล ข้าราชการตำแหน่ง สส.บุรีรัมย์ กอง อำนวยการกรม จังหวัดบุรีรัมย์
- คำบอกเล่า จากตระกูล "พรหมพิทธิกุล" และนายพร อุดมพงษ์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

ตำนานเกษตรบุรีรัมย์

ตอน ๓

ประวัติสถาบัน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ เดิมตั้งขึ้นตามนโยบายของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๖๓-๒๔๗๕) คือ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ที่ได้กำหนดให้มณฑลและจังหวัด จัดตั้งโรงเรียนประถมวิสามัญสิกกรรม เพื่อเปิดสอนวิชาชีพทางเกษตร รับฝึกเด็กนักเรียนที่สอบไล่ได้ชั้นประถมปีที่ ๓ (ประถมสามัญ) เข้าเรียนและฝึกหัดทำอาชีพกสิกรรม หลักสูตร ๒ ปี คือ ชั้นประถมปีที่ ๔- ๕ (ประถมวิสามัญ) และจัดให้เป็นโรงเรียน กินอยู่ประจำ

พระพิทักษ์สมุทรเขต (พิน อินทวิชระ) ข้าหลวงประจำจังหวัดบุรีรัมย์ (พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๖) ในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีการแบ่งเขตการปกครองเป็นมณฑล เมืองบุรีรัมย์ขึ้นตรงต่อมณฑล นครราชสีมา จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมวิสามัญสิกกรรม ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓ ที่บริเวณ **"ลำห้วยจระเข้มาก"** ด้านทิศใต้ของศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาศัยเงินค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากทุนทรัพย์ของคนในท้องถิ่น หรือ **"เงินศึกษาพลี"** และเงินอุดหนุนการศึกษาจากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ชื่อ **"โรงเรียนประถมวิสามัญสิกกรรมบุรีรัมย์"** สังกัด กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ โดยมี **นายหัน พรหมพิทักษ์** นักเรียนทุนมณฑลและจังหวัด ซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรประโยคครูประถมกสิกรรม (ป.ป.ก.) จากโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทับกวาง จังหวัดสระบุรี เป็นครูประจำการและครูใหญ่คนแรก รับเฉพาะนักเรียนชายอยู่ประจำ โดยทางจังหวัดคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนและให้ทุนการศึกษาทุกคน และเปิดเรียนเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๔

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่บริเวณ วงเวียนอนุสาวรีย์สมเด็จพระยา
มหารัชมงคลมุนี(รัชกาลที่ ๑) เลขที่ 67 ถนนสายบุรีรัมย์-ประโคนชัย หมู่ที่ 1 ตำบลลิสาณ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 โทรศัพท์ 044 - 611159 ต่อ 136 โทรสาร/Fax 044 - 611899 เว็บไซต์ :
www.bcat.ac.th วิทยาลัยฯ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 350 ไร่ มีไร่ฝึกนักศึกษา 871 ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านสาม
ศิลา ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ห่างจากวิทยาลัยฯ ประมาณ 40 กิโลเมตร

การเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษา

- * พ.ศ. 2474 - 2480 โรงเรียนประถมวิสามัญกลสิกรรมบุรีรัมย์ เปิดสอนระดับ ประถมวิสามัญ
กลสิกรรม ชั้นประถมปีที่ ๔- ๕
- * พ.ศ. 2481 เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเกษตรกรรมบุรีรัมย์
- * พ.ศ. 2481 - 2493 เปิดสอนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น แผนกเกษตรกรรม
- * พ.ศ. 2494 - 2505 เปิดสอนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกเกษตรกรรม
- * พ.ศ. 2506 - 2523 เปิดสอนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพแผนกเกษตรกรรม
รับนักเรียนที่สำเร็จ ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 เดิม หลักสูตร 3 ปี
- * พ.ศ. 2513 - 2518 เปิดสอนระดับ ประกาศนียบัตรการศึกษาแผนกฝึกหัดครูเกษตรกรรม
(ปกศ.เกษตร)
- * พ.ศ. 2519 ได้รับการยกฐานะเป็น วิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์
- * พ.ศ. 2519 - ปัจจุบัน เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม
(ปวส.เกษตร)
- * พ.ศ. 2520 - 2526 เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกเกษตรกรรม
รับผู้ที่จบ ม.ศ. 5 หลักสูตร 1 ปี
- * พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกเกษตรกรรม
รับผู้สำเร็จ ม.3 หรือเทียบเท่าหลักสูตร 3 ปี
- * พ.ศ. 2527 - ปัจจุบัน เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค(ปวท.) และระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(พิเศษ) (ปวช.พิเศษ) ตามโครงการ
อาชีวศึกษาพัฒนาชนบท
- * พ.ศ. 2537 - ปัจจุบัน เปิดสอนสาขาวิชานอกภาคเกษตร ในระดับ ปวช. และ ปวส.
- * พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

* ที่มา

๑. ตำนานเกษตรบุรีรัมย์ ตอนที่ ๑ “บุษนิยบุคคล” และ ตอนที่ ๒ “บิดาเกษตรบุรีรัมย์”
๒. เว็บไซต์ : www.bcat.ac.th วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

** เรียบเรียง โดย จักรชัย จินดาคัดดี ศิษย์เก่าเกษตรบุรีรัมย์ รุ่น ๘ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

*** ข้อสังเกต จากผู้เรียบเรียง ในสมัยนั้นโรงเรียนน่าจะชื่อ “ โรงเรียนประถมวิสามัญกลสิกรรมห้วยจระเข้มาก ”